

Kar ulómi se deská
 Pod nogó mu vsa prhka!
 Oder je zaropotál,
 On na pól je z odra pál.
 Dólu visel je takó,
 Prôsil, klical preglasnó:
 „Mati! védno sem na svéti
 Žélel tebi v čast živéti;
 Oh, pomóli mi rokó,
 Drži me po konci z njó!“
 Kaj zavpil je, kaj dejál,
 Razuméla nij drhál
 Ki strahóma blizu vrát
 Glédala je v cerkvi zád;

Déva ga je razuméla,
 Róko mu je v róko déla,
 Ter mej nébom in zemljó
 K víšku ga držála z njó,
 Da pritekli so ljudjé,
 Dvignili ga na deské.
 Skóraj pótlej kist je vzél,
 Pisati je z njim začél
 Materi Mariji v čast,
 Káko létel je v propást.
 V prebvaléžno je zaméno
 To načrtal vse na sténo
 V cerkvi spréd na lévo strán,
 Kder je še denášnji dán.

Angel v potrebi.

„Ali smem na travnik malo igrati se?“ takó je vprašála Katarinka svoje starše s sladkim in ljubeznjivim glasom, kakor da bi slišal skorjančka drobiti v svetlih solnčnih žarkih; „bila sem danes ves dan pridna in poslušna, zatorej prosim, prosim vas, ljuba mati, dovolite mi, da smem malo na travnik igrati se,“ takó je prosila Katarinka mater za roko držeč in pričakovaje, da mati ne bodo odrekli prošnje svojej hčerki, ki jo ljubijo bolj kakor najdražji biser na svetu. „Učiteljica Ana je rekla, da sem bila danes prav priden otrok; rekla je tudi, da mi sveži zrak dobro dé in da je mojemu zdravju potrebno, ako se mašo zunaj na zelenej travi poigram. — Ni ga prostora na vsem svetu, kjer bi bila takó rada, kakor zunaj na našem travniku; kadar koli sem na njem, zdi se mi, kakor bi bila zunaj na kmetih, ker ondu ni toliko hiš, kakor tukaj v mestu, tudi ni videti družega kakor lepo zeleno travo, drevesa, bistro vodo in ljubeznjivo, modro nebo.“

„In vesele ptičice, ki ščebetajo takó globoko v človeško srcé,“ pristavijo mati ter poljubijo hčerko na čelo. „Nu, le idi, ljuba moja, samo toliko glédi, da ne izostaneš predolgo ter da se vrneš do kosila.“

Veselo skoči Katarinčica po klobuk in meček (žogo) ter otide skozi vrata, veselo pevajoč:

Na travnik zeleni me vleče srcé,
 Cvetice bom trgala zale, lepé.

Počasi stopajoč je šla Katarinka skozi živahne ulice dolgočasnega jej mesta, in ko pride vèn na prosto, ter čuti zeleno, mehko travo pod nogama in vidi zeleno drevje okolo sebe, tolklo jej je srce v mladih prsih od veselja. Njeno veselje je bilo nepopisljivo, mislila se je najsrečnejše bitje na svetu, ko je bila zunaj na zelenem travniku, pri bistrem potoku, ki se je kakor srebrn trak vil med zeleno travo in pisanimi cveticami. In veseli metuljčki so leteli od cvetice do cvetice v svojej prazničnej obleki; ta ima belo, óni modro, rumeno ali pa pisano oblačilce. Kako prijetno jih je gledati! In ptički? Brez števila jih skače po zelenem drevji, skušajoč se, kateri poje najlepše,

najprijetnejše. Srcé jej skače od veselja, lici se jej zarudečita, da je rudeča kakor roža, in iz blestečih se jej oči odseva zadovoljnost in radost iz nežne otroške duše. Dà, dà, tukaj na zelenem travniku, kjer ni mestnega šuma, tukaj na prostem v zeleni naravi, tukaj je bila Katarinka veselo in živo dekletce, kakor ste tudi vi otroci, kadar ste izvan hiše, bodi si na vrtu, polji ali pa v zelenem gozdu. Metala je meček visoko v zrak ter ga je vselej zopet vjela; seznanila se je z družimi deklicami, svojimi tovarišicami, ki so ž njo v šolo hodile; ž njimi je skakala, ž njimi se veselila, ž njimi kramljala prav po svojej volji.

„Zdaj vendar še ne grem domóv,“ rekla je sama v sebi, „poprej se moram malo ohladiti in odpočiti. Dà, dà, poiskati si hočem prijeten, senčnat prostorček, ondu se hočem vsesti in malo premišljevati. Mati so mi užé večkrat rekli, da je dobro, ako užé mlada dekletca to in óno prevdarjajo in premišljujejo.“ To rekši, grè, da bi si poiskala pripravnega kraja, kamor bi se vsedla.

Ali takój obstóji; rudečica veselja zablédí na njenem lici, kakor vesela pesen v pevčevem grlu. Tu na zeleni grivi (trati), kamor je solnce svoje pekoče žarke upiralo, leží mož v cvetji svojega življenja, a bilo mu je videti, da ga v spanji bleda smrt objema. Obleka mu je bila umazana in raztrgana, poleg njega je ležal obnošen, zeló potlačen klobuk, in v desnej roki je držal razbito steklenico in kos umazanega papirja.

„O ubogí človek, kako se mi smiliš!“ rekla je Katarinka, čudeč se spijočemu siromaku. „Gotovo je zeló bolan, ter se ne zaveda, ker leží tukaj na prostem, kamor najbolj solnce pripeka. Kako bi bila njegova družina žalostna, ako bi znala, kje leží. Gotovo je hotel iti k zdravniku, ker ima steklenico in papir v roci, ali opešal je na poti in padel je tukaj sèm, kjer leží brez zavésti. — O ubogi siromak! Ko bi mu vendar kaj pomagati mogla!“

Nekoliko časa ga gleda od stráni, potem se mu počasi približuje in se vsede poleg njega. Z robcem, ki ga je imela pri sebi, otrla mu je pot iz čela in pihljala mu je hladilnega zraka, kakor kacsu bolnemu, užé umirajočemu prijatelju. Solzé se jej vderó po rudečih licih in s tihim, ihtečim glasom je obžalovala ubozega človeka, ki je takó zapuščen. „Je-li ima ženo in otroke?“ mislila si je — „in ko bi ti znali, kako bolan leží tukaj na solnci“ — želela je, da bi se bolni človek prebudil in jej povedal, kje so njegovi otroci in žena, da bi jim hitela povedat, kje najdejo bolnega očeta.

Dolgo je sedela ob strani brezavednega človeka, kakor da bi mu bila potrpežljiva in prevdarjajoča postrežnica. Samo jedenkrat je prenehala z rutó, s katero mu je zrak pripihovala, a to zategadel, da bi svoji nežni ročici sklenila k molitvi in Bogá pomoči prosila za bolnega siromaka.

Naposled se bolnik zgane ter s svojim nemirnim premetavanjem pokaže, da je zbujen.

„Ubogi mož!“ reče Katarinka, „vsi udje vam bodo premrli in izboleli bote nevarno, ako bote še dolgo ležali tukaj v solnci in na trdej zemlji; pretečeno noč je deževalo. Zeló mi je žal, da vam ne morem pomagati!“

Onemogli človek izpregovori nekaj besedi, katerih pa Katarinka ni mogla razumeti. Takój pritisne svoje nežno rudeče lice na ogoreli obraz neznanega človeka, da bi razumela, kaj govori siromak.

„O samo jeden kozarec še, samo jednega, samo jednega še prosim — drugače umrjem, o dajte, dajte, lepo vas prosim.“ Te besede je bilo slišati s *pojemačim glasom* iz ust ubozega človeka.

„Gotovo bi rad vode,“ misli si Katarinka ter takó skoči po konci. „Siromak si bajè misli, da mu nečejo vode dati — o ko bi mu je jaz mogla prinesiti! Pač je žalostno žeje omagovati, pa niti kaplje vode imeti.“ — Zdajci ugleda Katarinka razbito steklenico in dobra misel jej šine v glavo. Polagoma vzame temnozeleno posodo iz bolnikove roke ter hiti k potoku. „Da-si je posoda ubita, vendar drži vsaj nekoliko, in nekoliko vode je vendar bolje nego li nič,“ misli si Katarinka, ko je ubito steklenico v vodo pomočila, da bi nekoliko vode zajela. K bolniku se povrnivši, vtila mu je nekoliko kapljic v suha usta in zmočila mu je čelo in senci. Voda, ta oživljajoča rosa božje in človeške ljubezni, prodrla je v globino njegove duše ter je pregnala omótičo, v katerej so bili čuti ubozega človeka. Polagoma je odprl oči ter se je najpred osorno, a kmalu potem čudèč se oziral okolo sebe.

„Ali vam je užé kaj odleglo?“ vpraša Katarinka s tako milim in prisrčnim glasom, kakor mati pri zibeli svojega bolnega otroka. „Kaj ne, da vam je užé boljše? Povejte, povejte zeló me skrbi vaše življenje!“

„Dà, boljše, boljše mi je,“ šepeta komaj razumljivo prebujeni človek, „čutim se boljšega. Ali povejte mi, kje da sem? Kaj sem? Ležal sem ravnokar na dnu pekla in jeden hudičev me je teptal z nogama, a zdaj se prebudim v nebesih, kjer me čuva angel, takó lep in krasen, da se ga nagledati ne morem. Ali nisi ti angel, ki stojíš poleg mene ter me čuvaš hudobnega duhá, ki me je hotel ugonobiti? Ali nisem v nebesih?“ To rekši prime Katarinko za roko.

„O ne govoríte takó čudnih in grdih stvari,“ reče Katarinka, „strah me je, kadar slišim kaj tacega. Jaz nisem angel, in tudi vi niste v nebesih, nego tukaj na našem travniku, kjer vas sem našla na solnci ležati, ter sem si mislila, da bi to škodovalo vašemu zdravju. Ostala sem tukaj pri vas ter vas sem pazila. — Le pogledajte, jaz sem uborno dekletce in nikakoršen angel. Ali bi morda še vode radi imeli?“ Takó vprašajoč, pomolí ubito steklenico, ki je pa poprej ves drug namen imela, k ustom bolnega človeka.

„Dà, dà, vode! vode; daj mi vode! Voda iz rok angelovih otela bo mojo dušo;“ to rekši pil je, sklenil se je po konci, in Katarinka se je vsedla poleg njega.

„O moj angel,“ izpregovori siromak, „še imam upanje, da nisem popolnem izgubljen; Bog v nebesih te je poslal k meni na zemljo, da rešíš mojo dušo, hvala mu na veke.“

„Ali povedala vam sem užé, da jaz nisem angel!“ povdarjala je Katarinka; „jaz sem deklica iz mesta, ondu imam očeta in mater. Nate, ali ne vidite moje roke? te bi gotovo ne mogli prijeti, ako bi bila jaz angel; in tudi perot nimam nobenih.“

Ali vse zamán; siromak je le vedno klical: „O angel, zvesti moj angel!“ položil je glavo v njeno naročje in britko je jokal.

„Ubogi mož!“ reče Katarinka ter mu zopet moči vroče čelo z hladno vodo, „žal mi je, da vam ne morem pomagati. Ali imate hišo, kjer živi vaša žena in otroci?“

Mož na to vprašanje ne odgovori ničesar, nego še bolj se ihti in joka.

„Ali smem iti po vašo ženo in otroke?“ vpraša Katarinka ubozega moža, „kmalu bode póludne in jaz moram domóv.“

„Vzemi me tedaj s seboj, zvesti moj angel,“ jecljá siromak, vzdigne se, prime Katarinko za roko ter jo pelje z zelenega prostora, kjer je ležal, skozi ozke ulice v temno, zaduhlo čumnato, ki je bila bolj kleti nego lí kakej sobi podobna.

V tem zaduhlem, vlažnem stanovanji, globoko pod zemljo, sedela je bleda, do kostí suha mati z ubožnim detetom v naročji. V kotu na golej slamí sta se zvijala dva na pol naga otroka; videti jima je bilo, da sta v hudej vročinskej bolezni. Za pečjo je čepelo ubožno detetce Katarinkine starosti ter je jokajoč prosilo kruha.

„Bogú bodi hvala, da prideš domóv, ljubi Francè!“ nagovorila je žena v hišo stopivšega moža in Katarinko.

„Bogú bodi hvala, da sem nazaj pripeljan,“ odgovori mož s tresočim glasom, „in glej, tukaj je óni dobri angel, ki me je pripeljal k vam, ki mi je rešil življenje. Zahvali se mu Brigita, o zahvali se mu!“ To rekši pelje Katarinko, ki ni verjela svojim očem, k stolu, na katerem je sedela uboga mati,

„Nisem angel nè,“ ponavlja Katarinka, „jaz sem le deklica Katarinka, ki imam svoje starše tukaj v mestu. Vašega moža sem našla bolnega in slabega na solnci ležati; smilil se mi je in prinesla sem mu vode ter mu postregla, kolikor sem mogla. Ali niste bili nič v skrbéh, da bolnega očeta ni bilo tako dolgo domóv?“

„Dà, — bolan sem bil, zeló bolan,“ odgovori mož. In ako te bodo ljudjé vprašali, kaj mi je bilo, reci jim: mož je bil zeló bolan na svojej duši, v grehah je bil pokopan in jaz sem ga otela — ali me slišiš? Nu, in zdaj pojdi zopet nazaj v svojo domovino, tja gori v svitla nebesa, angel, dobri moj angel — ki me si rešil in ozdravil na duši in telesu.“

Hitro kakor mlada srna hiti Katarinka domóv k svojim staršem ter sreča očeta ravno na stopnicah, ki so bili na potu, da jo gredó iskat.

„Oče, oče!“ vpíje jim naproti, „idite brž v hišo, povedati vam hočem, kaj sem videla, kaj sem slišala,“ — in povedala je očetu in materi vse, kar je doživela zunaj mesta na zelenem travniku.

„O oče, mati, samo to bi želela, da bi videli to ubogo družino. Spodaj, globoko pod zemljo, v vlažnej kleti, stanuje ubogi bolni mož v zaduhlem zraku; niti najmanjše stvarce nima v siromašnej čumnati, razven nekoliko slame, na kateraj leži dvoje bolnih otrok; in za pečjo je deček, ki nima kaj jésti; joka se in prosi kruha, a starši ga nimajo, da bi mu ga dali. In detetce, ubogo malo detetce, v naročji blede matere! To je takó revno in gladno, da ni družega na njem, kakor same koščice. — In mati, o uboga mati — na polomljenem stolu sedi — na stolu, ki jim je jedina hišna oprava — ubogi ljudjé! — Bolni mož je vedno trdil, da sem jaz angel, ter je to tudi svojej ženi dejal. A jaz sem rekla njemu in njej, da nisem angel, da sem le Katarinka, vaša hči, ki sem se igrala zunaj na zelenem travniku. Ali mož mi tega ni hotel verjeti, poljubil me je na čelo, ter me imenoval angela, ki mu sem življenje otela. Pogledjte me mati, ali sem res, kakor kak angel? Videti hočem sama!“ to rekši teče k ogledalu in se pogleda vanje.

„Nu, saj sem rekla, da nisem angel — ravno taka sem, kakeršna sem bila. Katarinka sem, vaša hčerka. In zakaj me vendar ta čudni človek imenuje angela? Ali morda vi znate, oče? Morda vi, mati?“

Starši so tiho; objamejo Katarinko, pritisnejo jo k sebi in rekó: „preljubo najino dete! dà, ti si najin angel!“

* * *

V sobi mehanikarja Franceta M. visi na steni zala podoba. Na podobi je molijoč otrok, ki kleči na zelenej grivi (trati) ter s povzdignjenima rokama zré proti nebu.

„Kakšna podoba je to?“ vpraša prijatelj, ki je bil v hiši mehanikarja Franceta, in se ni mogel nagledati prelepe podobe, ki je visela na steni. „Ali je znabiti to kak obraz (portrét)?“

„Dà obraz.“

„In čigav obraz, ako smem biti tako prost, da vprašam,“ reče prijatelj ter pogleda mehanikarja, ki se je obrnil v stran, da si obriše solzé, ki so se mu po licih udrle.

„To je angel!“ odgovori cvetoči, modrooki deček, ki je stal poleg očetovega prijatelja in mu prijazno gledal v lice. „Moj oče deklico na podobi vedno imenujejo takó.“

„In to po pravici,“ rečejo oče. „Deklica, ki jo kaže podoba, ni nihče drug nego moj angel, ki me je zopet prestvaril v človeka, a tvojo mater v srečno ženo, in tebe slabega, bolnega otroka, v srečnega in veselega dečka.“

* * *

— * —

Na večer.

„Glejte, glejte mati, kako se tam óna zvezdica tako lepó leskeče mej drugimi zvezdicami. Čigava zvezdica je ta?“ takó je vprašala Milica svojo mater, ko ste v večernem mraku sedeli na hišnem pragu pred hišo in ste ravno angeljsko česčenje odmolile.

„To le Bog v nebesih zna, ljuba moja, on ki je zvezdice ustvaril. Nihče na zemlji ne vé za svojo zvezdo.“

„Oj saj ste mi užé večkrat rekli, da ima vsak človek svojo zvezdo, in óni dan, ko je bratec umrl, rekli ste, da se je zvezda utrnila.“

„Da, utrnila se je svitla zvezdica, ko je tvoj bratec umrl; o kako je poprej svitlo žaréla, še bolj nego li ta, katero si mi zdaj pokazala.“ O Milica, bodi pobožna, da bodeš tudi ti imela svitlo zvezdico na nebu,“ rečejo mati svojej hčerki Milici.

Milica je bila tiho in gledala je mater. Ali ko je videla, da so se mati solzili, položila je glavo v materino naročje, in tudi njeno oko je bilo v solzah, v katerih je tudi zaspala. V spanji se je igrala z ljubim bratcem in je videla svojo svitlo zvezdo.

I. Z.

— * —